

Recenzja dorobku artystycznego oraz rozprawy doktorskiej
Pana mgr Andrzeja Bogdana GAJEWSKIEGO
 w związku z procedurą postępowania w sprawie nadania
 stopnia doktora w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej
 sztuk filmowych i teatralnych przeprowadzaną przez Uczelnianą
 Komisję ds. Stopni Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej,
 Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi

I.

Ocena dorobku artystycznego Kandydata

Czy recenzując dorobek artystyczny dostrzegamy wszystko? Czy recenzje, których jesteśmy autorami są jednoznacznie nieomyłne? Oceniający – recenzent, aby podporządkować się kryteriom subiektywizmowi aksjologicznemu również dostrzega w ocenianym dziele wyrafinowane dramaturgiczne i wizualne narracje łączące realny świat z rzeczywistością nieznaną, nieuchwytną wskazującą na to, co zakryte, niepoznane, uykające rygorom racjonalności. Oceniający - recenzent jest również prawdziwym interpretatorem i prawem inwersji może interpretować indywidualność twórcy i dzieło artysty przez silniejsze podkreślenie własnej indywidualności, a im bardziej dominuje jego indywidualność tym realniejsza jest jego interpretacja i ocena dzieła. Tym samym duch twórczy autora dzieła inspiruje odbiorcę do świadomego odstępstwa od pierwowzoru i odkrywając dzięki temu heterogeniczne znaczenia raz na zawsze rozwiązuje problem jedności w sztuce.

W dniu 26 października 2012 roku Pan mgr Andrzej Bogdan GAJEWSKI uzyskał tytuł zawodowy magistra sztuki w specjalności Reżyseria Filmowa i Telewizyjna na Wydziale Reżyserii Filmowej i Telewizyjnej Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi, a także w tej samej uczelni w latach 1984/85 odbył studia w Zaocznym Wyższym Zawodowym Studium Scenariuszowym i uzyskał dyplom ukończenia wyższych studiów zawodowych. W latach 2014 – 2018 odbył studia doktoranckie na Wydziale Reżyserii Filmowej i Telewizyjnej w PWSFTv i T w Łodzi.

Kandydat posiada w swoim dorobku artystycznym kilkanaście dokumentalnych form filmowych. Wśród nich należy wymienić między innymi filmy nagrodzone na międzynarodowych i krajowych festiwalach: *LOS ANTONIEGO*, *KWK – WUJEK*, *PONADPODSTAWOWA*, *STALOWE GARDEŁA*, *POKAŻCIE MOJĄ ŚMIERĆ*, *BIAŁA GORĄCZKA*.

Pan mgr Andrzej Bogdan Gajewski w latach 2016-2018 pełnił funkcję lidera Komisji Priorytetu produkcja filmów dokumentalnych w Polskim Instytucie Sztuki Filmowej. Od 2017 jest zatrudniony jako wykładowca na kierunku filmoznawstwo w Uniwersytecie Łódzkim prowadząc wykłady z przedmiotów: Podstawy scenariopisarstwa, Reportaż w warsztacie scenarzysty, Warsztat scenariopisarski, Development filmu dokumentalnego.

Jaki głębszy sens jest ukryty w twórczych działaniach Kandydata, a szczególnie w dziele filmowym pt. *BIAŁA GORĄCZKA* będącym przedmiotem postępowania? Dorobek twórczy i artystyczny Pana mgr Andrzeja Bogdana GAJEWSKIEGO podsuwa rozmaite intuicje. Dzieło Kandydata cechuje precyzyjna i spójna konstrukcja dramaturgiczna, wyjątkowa forma wizualna (m.in. zimowe plenery syberyjskie).

Bohaterem filmu jest doktor Lubow Passar z Chabarowska. Postać osobliwa, szamanka lecząca alkoholików – reprezentantów tzw. *koriennych* (pol. rdzennych) narodów Rosji. To niewielka grupa licząca ponad czterdzieści osób. Doktor Passar przemieszcza się od osady do osady ratując ludzi, których zabija plaga alkoholizmu. To jest eksplicytna metafora drogi, która rodzi nadzieję i przynosi, ale nie zawsze, upragnione zwycięstwo. Na czym polega fenomen myślenia artystycznego Kandydata w filmie pt. *BIAŁA GORĄCZKA*?

Dobro jest niepojmowalne, a jednak ujmujące, niewidzialne, a jednak dostrzegalne, pozornie nieobecne, a jednak uobecniające się w działaniu bohaterki filmu. Tak więc można je pojąć jedynie wnikając w głąb rozlicznych i przeróżnych wątków dramatu ludzkiego losu. Jednak u podstaw wszelkich zdarzeń ludzkiego bycia tkwi ten jeden okruczeństwo – dobro. Doktor Ludmiła Passar gorliwie uzdrawiając ludzi ustanawia coś, czego jeszcze tam, 1800 km na północ od Chabarowska, nie było: nową międzyludzką więź. To właśnie Ludmiła Passar jest nadzwyczajnie wierna człowiekowi dotkniętego biedą. Tu nie ma żadnych wymówek, żadnego usprawiedliwienia, to znak, którego bohaterka nie może porzucić. Ludmiła nie wystawia rachunku, nie sądzi, nie kalkuluje, nie poddaje się. Te przymioty bohaterki filmu wyróżnia Kandydat wiążąc dobro z prawdą bycia. Intuicje myślenia artystycznego dokumentujące postawy międzyludzkie inspirowane przez implikacje dobra wyróżniają dokumentalne dzieło filmowe pt. *BIAŁA GORĄCZKA*. To niewątpliwie świadomy plan artystyczny reżysera filmu.

Powyższa refleksja oceniająca źródło myślenia artystycznego Pana mgr Andrzeja Bogdana GAJEWSKIEGO nie jest jedną myślą i nie wyznacza ostrych granic, ponieważ taki jest fenomen tworzenia. Nie ma jednomysłności w myśleniu sztuki.

II. Ocena rozprawy doktorskiej (krytyczna charakterystyka)

Czy rozprawa doktorska Pana mgr Andrzeja Bogdana GAJEWSKIEGO pt. *Rola scenariusza w filmie dokumentalnych* prezentuje rozwiązanie oryginalnego problemu artystycznego? Rozprawa doktorska stanowi opis dzieła - filmu pt. *BIAŁA GORĄCZKA* i jest staranną analizą architektury dramaturgicznej scenariusza i jego funkcji w filmie dokumentalnym. Jednocześnie autor rozprawy skrupulatnie i rzetelnie podejmuje próbę analizy procesów twórczych w doświadczeniu warsztatu scenarzysty i reżysera, która wyróżnia kryteria kształtowania indywidualnego ducha twórczego i podkreśla spójność technologicznych i estetycznych fundamentów tworzenia dokumentalnego dzieła filmowego. Na stronie numer 119 autor rozprawy konkluduje:

To, jak wygląda scenariusz, zależy od autora, jego charakteru pisma i tematu. Z moich doświadczeń wynika, że im scenariusz jest krótszy, tym lepiej dla filmu, który na jego podstawie powstaje. Ważne jest właściwie tylko to, żebyśmy czytając scenariusz, „zobaczyli”, jak będzie wyglądał gotowy film. Liczy się też punkt dojścia, koniec filmu, jego finał. Tam rodzi się uczucie i myśl po co autor zrobił ten film, co mamy z niego wziąć dla siebie?

Co chce nam powiedzieć Kandydat? Jak zdefiniować Jego kodeks tworzenia scenariusza form dokumentalnych? Pan magister Andrzej Bogdan GAJEWSKI przyjmuje kryterium warunku brzegowego – prezentacji emocji (cyt. ... *Tam rodzi się uczucie*) w dialogu twórcy - odbiorcy. O co chodzi? Czy możliwe jest zaprogramowanie odbiorcy w konstrukcji scenariusza gatunkowego filmu dokumentalnego? Czy jest jakiś związek między tym, co opowiada twórca dzieła, a czego oczekuje odbiorca? Przecież może pojawić się jakaś przepaść, bo to, co się dzieje w wyobraźni odbiorcy nie jest wyłącznie skutkiem działań twórcy. Każdy z nich myśli inaczej. Przede wszystkim nie wiedzą czy ich stanowisko jest wspólne, czy mogą się komunikować i zrozumieć. Jednak przyjmując opowieść ekranową twórcy, odbiorca potwierdza siebie i jednocześnie narratora. Powstaje jakaś sekretna wzajemność. Reżyser i odbiorca spotykają się dla siebie. Wtedy inicjator historii ekranowej chciałby się dowiedzieć jak to się stało? Chce zadać pytanie o właściwą drogę do tej wzajemności. Ale kogo zapytać? Twórcę czy odbiorcę? Jak twórca „opowiada”, jak odbiorca „słucha”?

Wzajemność twórcy i odbiorcy zależy od formy dzieła, a przede wszystkim od immanentnej wartości dzieła. Jak uczynić zrozumiałym „świat” twórcy dla „świata” odbiorcy? Czy współzycie tych dwóch światów musi się odznaczać koherentną strukturą? Czy scenariusz zawłaszcza elementy immanentne, czy transcendentne dzieła określające jego ostateczny kształt? Wreszcie jak zracjonalizować dialog twórcy – odbiorcy w dziele artystycznym?

Światy twórcy i odbiorcy z natury rzeczy nie są sobie przyjazne, są inne, budzą nieufność. Twórca i odbiorca wydobywają elementy wspólne, służące czytelności, inne odsuwają gdzieś na margines jako nieważne, przygodne, zbędne. Rodzi się hierarchia ważności. Odbiorca niełatwo godzi się ze swoją niezależnością, ponieważ twórca usiłuje zawładnąć jego światem. Tak więc nie zawsze współistnienie obu światów przebiega w pełnej zgodzie. Być może, nawet w pewnych warunkach trwają w harmonii. Jednak harmonię burzy poczucie indywidualności, ponieważ światy te posiadają coś szczególnie własnego, wyłącznego, niezależnego coś odmiennego.

Niejednokrotnie światy te z trudem dają się nawzajem obejmować, przepełniać pełną autoryzacją, aprobatą. Jeśli świat odbiorcy podda się może ujawnić oportunizm. Sporadycznie odbiorca chce się bezwzględnie wyzwolić spod władzy świata twórcy. Wówczas pozostaje mu odseparowanie, odwrócenie i przeniesienie w inny obcy, nieznan świat. To przecież każdemu wolno, to zawsze jest dostępne. I tak symetryczność światów wymaga przewyciężenia, wysiłku, poddania, uległości, a brak zgodności skazuje na izolację i porzucenie.

W centrum myślenia artystycznego Pana mgr Andrzeja Bogdana GAJEWSKIEGO dominuje refleksja *oddziaływania emocji charakteryzujących wzajemność twórcy i odbiorcy w gatunkowym filmie dokumentalnym*. Refleksja ta jest zakorzeniona w istocie myślenia artystycznego Kandydata, ponieważ daje się doświadczyć w Jego twórczości i przedstawionej rozprawie doktorskiej. Mamy więc powód, aby sądzić, że również taka perspektywa jest indywidualnym, oryginalnym postulatem Jego twórczości.

KONKLUZJA

Rozprawa doktorska Pana mgr Andrzeja Bogdana GAJEWSKIEGO prezentuje rozwiązanie oryginalnego problemu artystycznego. Kandydat wykazuje się ogólną wiedzą teoretyczną oraz opanowaniem warsztatu pojęciowego, który znajduje zastosowanie w opisie i analizie zjawisk twórczych w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuk filmowych i teatralnych. Dzieło będące przedmiotem postępowania oraz rozprawa doktorska spełniają warunki określone w art. 186.1. ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce z dnia 20 lipca 2018 roku.

Niniejszym zwracam się z wnioskiem do Uczelnianej Komisji ds. Stopni Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi o podjęcie dalszych czynności związanych z procedurą postępowania w sprawie nadania Panu mgr Andrzejowi Bogdanowi GAJEWSKIEMU stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuk filmowych i teatralnych.

prof. dr hab. Jerzy Łukasiewicz